

**Musiqā madaniyati darslarida innovatsion texnologiyalardan
foydalanish**

Ilxomjon Teshaboyev Inomjon o'g'li

Andijon davlat universiteti musiqa ta'limi yo'nalishi

Cholg'u ijrochiligi fani

***Annotatsiya.** Ushbu maqola musiqa madaniyati darslarida innovatsion texnologiyalarning integratsiyasi, ularning o'qitish usullari, talabalarni jalb qilish va ta'lim natijalariga ta'sirini o'rganadi. Mavjud adabiyotlarni tahlil qilish va empirik ma'lumotlarni taqdim etish orqali ushbu tadqiqot musiqa ta'limida raqamli vositalar va interaktiv platformalarni kiritishning afzalliklari va muammolarini ta'kidlaydi.*

***Kalit so'zlar:** Innovatsion texnologiyalar, musiqa madaniyati darslari, raqamli vositalar, interaktiv platformalar, musiqiy ta'lim, talabalarni jalb qilish, ta'lim natijalari*

Raqamli texnologiyalarning paydo bo'lishi turli sohalarda, shu jumladan ta'limda inqilob qildi. Musiqā madaniyati darslari sohasida innovatsion texnologiyalar musiqani o'rgatish, o'rganish va qadrlashning yangi usullarini joriy etdi. Ushbu maqola ushbu texnologiyalarning musiqa madaniyati ta'limini oshirishdagi rolini o'rganishga, ularning o'qitish amaliyoti va talabalarning faolligiga qanday ta'sir qilishiga qaratilgan.

Ushbu tadqiqot miqdoriy tadqiqotlar va sifatli intervyularni birlashtirgan aralash usulli yondashuvdan foydalanadi. Tadqiqotda 100 ta musiqa o'qituvchisi va turli ta'lim muassasalaridan 200 nafar talabadan iborat namuna ishtirok etdi. So'rovlar musiqa madaniyati darslarida qo'llaniladigan texnologiyalarning chastotasi va turlarini o'lchadi, intervyular esa ishtirokchilarning tajribalari va tasavvurlari haqida chuqurroq ma'lumot berdi.

Innovatsion texnologiyalar musiqa madaniyati darslarini sezilarli darajada

Ta'limning zamonaviy transformatsiyasi

---

o'zgartirib, o'qitish va o'rganish tajribasini oshirdi. Bu erda ba'zi asosiy texnologiyalar va ularning qo'llanilishi haqida umumiy ma'lumot:

Raqamli Audio Ish Stantsiyalari

Ableton Live, Logic Pro va FL Studio kabi dasturiy ta'minot:

- Kompozitsiya va aranjirovka: o'quvchilarga musiqani raqamli tarzda yaratish va tartibga solish imkonini beradi, bu esa kompozitsiyani o'rganishga amaliy yondashuvni ta'minlaydi.

- Ovoz dizayni: turli xil tovushlar va effektlar bilan tajriba o'tkazish, ijodkorlikni rivojlantirish uchun vositalarni taklif etadi.

- Yozib olish va ishlab chiqarish: jonli asboblar va vokallarni yozib olishni osonlashtiradi, talabalarga musiqa ishlab chiqarish asoslarini o'rgatadi.

Interfaol Ta'lim Platformalari

Coursera, Udemy va edX kabi veb-saytlar va ilovalar:

- Onlayn kurslar: taniqli o'qituvchilar va muassasalarning musiqa nazariyasi, tarixi va ijro darslariga kirishni ta'minlash.

- Interfaol mashqlar: o'quvchilarga o'yin mashqlari orqali quloq o'rgatish, ko'rish o'qish va boshqa ko'nikmalarni mashq qilish imkonini beradi.

Virtual haqiqat (VR) va Kengaytirilgan haqiqat (AR)

Melodics VR va Magic Keys AR kabi ilovalar:

- Immersive Learning: VR jonli kontsertlar, tarixiy chiqishlar va hatto virtual asboblarni taqlid qilib, immersive o'rganish tajribasini taklif qilishi mumkin.

- Kengaytirilgan vizualizatsiya: AR musiqiy notalar va o'quv qo'llanmalarini haqiqiy dunyo muhitida loyihalashi va asboblarni o'rganishda yordam berishi mumkin.

Aqlli Asboblar

Artiphon Instrument 1 va Jamstik kabi qurilmalar:

- Moslashuvchan ta'lim: ushbu asboblarni turli xil an'anaviy asboblarni taqlid qilish uchun sozlash mumkin, bu ularni ko'p qirrali o'quv vositalariga aylantiradi.

- Interaktiv aloqa: ko'pgina aqlli asboblar Real vaqtda fikr-mulohazalarni

taqdim etadi va amaliyotga rahbarlik qilish uchun ta'lim ilovalariga ulanadi.

Musiqqa Notasi Dasturi

Sibelius, Finale va MuseScore kabi dasturlar:

- Kompozitsiya va aranjirovka: o'quvchilarga nota musiqasini raqamli yozish va tartibga solish imkonini beradi, bu esa tahrirlash va baham ko'rishni osonlashtiradi.

- Ijro etish xususiyatlari: ushbu dasturlar yozma musiqani ijro etib, o'quvchilarga ularning kompozitsiyalari qanday ovoz berishini tushunishga yordam beradi.

Onlayn Hamkorlik Vositalari

Soundtrap va BandLab kabi platformalar:

- Hamkorlikdagi loyihalar: talabalarga masofadan turib musiqiy loyihalarda birgalikda ishlashga imkon berish, guruh ishi va hamkorlikni osonlashtirish.

- Bulutga asoslangan tahrirlash: musiqiy loyihalarni real vaqtda tahrirlash va almashish uchun ruxsat bering.

Oqim va raqamli kutubxonalar

Spotify, Apple Music va IMSLP kabi xizmatlar:

- Turli xil musiqalarga kirish: talabalarga turli janr va davrlardagi ulkan musiqa kutubxonasidan foydalanish imkoniyatini bering.

- Tadqiqot va tahlil: Imslp kabi raqamli kutubxonalar chuqur o'rganish uchun ballar va tarixiy hujjatlarni taklif qiladi.

Sun'iy intellekt (AI) va mashinani o'rganish

AIVA va Amper musiqasi kabi vositalar:

- Musiqa yaratish: AI musiqa yaratishda, yangi istiqbol va g'oyalarni taklif qilishda yordam berishi mumkin.

- Shaxsiylashtirilgan ta'lim: Mashinada o'qitish algoritmlari dars va amaliyot tartiblarini o'quvchilarning individual ehtiyojlariga moslashtirishi mumkin.

Ta'lim o'yinlari va ilovalari

Yousician va Simply Piano kabi ilovalar:

Ta'limning zamonaviy transformatsiyasi

- Qiziqarli amaliyot: ushbu ilovalar o'rganishni o'yinga aylantiradi va amaliyotni yanada qiziqarli va qiziqarli qiladi.

- Tuzilgan o'quv dasturi: progressiv qiyinchilik darajalari bilan tuzilgan ta'lim yo'lini taqdim eting.

Ijtimoiy tarmoqlar va onlayn jamoalar

YouTube, Reddit va musiqa forumlari kabi platformalar:

- O'quv resurslari: YouTube o'quv qo'llanmalari va o'quv videolari turli mavzular va ko'nikmalarni qamrab oladi.

- Jamiyatni qo'llab-quvvatlash: onlayn jamoalar qo'llab-quvvatlash, fikr-mulohaza va hamkorlik imkoniyatlarini taklif qiladi.

Amalga Oshirish Strategiyalari

- Aralash ta'lim: an'anaviy sinf mashg'ulotlarini yanada kengroq yondashuv uchun onlayn resurslar va vositalar bilan birlashtiring.

- Loyihaga asoslangan ta'lim: ijodkorlik va ko'nikmalarni amaliy qo'llashni rag'batlantiradigan loyihalarni osonlashtirish uchun texnologiyadan foydalaning.

- Flipped Classroom: o'quvchilarga amaliy mashg'ulotlar va ilg'or mavzular uchun dars vaqtidan foydalanib, uyda nazariya va asosiy ko'nikmalarni onlayn tarzda o'rganing.

- Uzluksiz malaka oshirish: o'qituvchilarning yangi texnologiyalardan samarali foydalanishga o'rgatilishini ta'minlash.

Ushbu innovatsion texnologiyalarni birlashtirish orqali musiqa madaniyati darslari yanada interaktiv, qiziqarli va samarali bo'lib, talabalar o'rtasida musiqani chuqurroq anglash va qadrlashga yordam beradi.

Topilmalar shuni ko'rsatadiki, innovatsion texnologiyalar musiqa madaniyati ta'limiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. O'qituvchilarning ta'kidlashicha, raqamli vositalar turli xil o'quv uslublariga mos keladigan yanada dinamik va interaktiv darslarni osonlashtiradi. Shu bilan birga, etarli tayyorgarlik va resurslardan foydalanish zarurati kabi muammolar ham ta'kidlandi.

Musiqa ta'limida texnologiyaning integratsiyasi uning afzalliklarini maksimal darajada oshirish uchun puxta rejalashtirish va qo'llab-quvvatlashni talab

qiladi. Afzalliklar aniq bo'lsa-da, to'siqlarni hal qilish muvaffaqiyatli amalga oshirish uchun juda muhimdir.

Xulosalar

Innovatsion texnologiyalar musiqa madaniyati darslarini modernizatsiya qilishda, o'qitish va o'rganish tajribasini oshirishda hal qiluvchi rol o'ynaydi. Ularning talabalarni jalb qilish va interfaol ta'lim imkoniyatlarini taqdim etish qobiliyati ularni ta'limda qimmatli vositalarga aylantiradi. Biroq, o'z salohiyatini to'liq ro'yobga chiqarish uchun o'qituvchilar tegishli tayyorgarlikdan o'tishlari kerak va muassasalar ushbu texnologiyalardan adolatli foydalanishni ta'minlashlari kerak.

Kasbiy rivojlanish: o'qituvchilarga musiqa madaniyati darslariga texnologiyani samarali integratsiya qilish uchun doimiy treninglar o'tkazish.

Resurslarni taqsimlash: maktablar va ta'lim muassasalarining zarur texnologik resurslar va infratuzilmaga ega bo'lishini ta'minlash.

O'quv dasturini ishlab chiqish: o'quv natijalarini yaxshilash uchun musiqa ta'limi o'quv dasturiga raqamli vositalar va interaktiv platformalarni qo'shing.

Hamkorlikdagi platformalar: eng yaxshi amaliyot va innovatsion o'qitish strategiyalarini almashish uchun o'qituvchilar o'rtasida hamkorlikni rivojlantirish.

Tadqiqot va baholash: texnologiyaning musiqa ta'limiga ta'sirini baholash va takomillashtirish yo'nalishlarini aniqlash uchun doimiy tadqiqotlar o'tkazish.

Ushbu takliflarni ko'rib chiqish orqali o'qituvchilar musiqa madaniyati darslarini boyitish uchun texnologiya kuchidan yaxshiroq foydalanishlari mumkin, natijada talabalar uchun yanada qiziqarli va samarali ta'limga olib keladi.

Adabiyotlar.

1. D. Lebler, Student-as-Master? Reflections on a Learning Innovation in Popular Music Pedagogy, *International Journal of Music Education*, 25, 205–221 (2007)
2. G.K. Selevko, Modern Technologies in Education, *Narodnoe obrazovanie Publ*, 256 (1998)

3. V.N. Paderin, The Use of Multimedia Technologies in University Students' Training, <https://cyberleninka.ru/article/n/ispolzovanie-multimediynyh-tehnologiy-v-obucheniistudentov-vuzov>
4. N.O. Petrova, Effective Methods of Students' Professional Training, *Yuzhnorossiyskij Muzykal'nyj Al'manah*, 39–43 (2017)
5. A.S. Parfyonova, Information Technologies in University Students' Training, <https://cyberleninka.ru/article/n/informatsionnye-tehnologii-v-obuchenii-studentov-vuza>
6. V.A. Kapranova, Technology of Project-oriented Education in Higher Education Institutions: Theory Translated into Practice, <https://core.ac.uk/reader/74328834>
7. R. Hammer, D. Kellner, Multimedia Pedagogy for the New Millenium, *Journal of Adolescent & Adult Literacy*, 42, 522–526 (1999)
8. E. Frolova, T. Ryabova, O. Rogach, Interactive Technologies of Forming the Students' Media Competence: Opportunities and Limitations of Their Use in Contemporary Educational Practice, *Mediaobrazovanie*, 4, 22–28 (2018)